BAZA LEGISLATIVĂ A ÎNVĂȚĂMÂNTULUI FEMININ ÎN A DOUA JUMĂTATE A SECOLULUI AL XIX-LEA - ÎNCEPUTUL SECOLULUI AL XX-LEA ÎN BASARABIA ȚARISTĂ

Diana MOCANU,

studentă, anul I, Facultatea de Istorie și Filosofie

CZU: 351.851-055.2(478)″19″ dianaamocanu144@gmail.com

Problema învățământului feminin a reprezentat dintotdeauna un subiect interesant, deoarece vizează accesul femeilor la educație și dezvoltare, dar puțin studiat în literatura de specialitate din Republica Moldova.

Scopul prezentei investigații este de a realiza o analiză a bazei legislative a învățământului feminin din a doua jumătate a secolului al XIX-lea - începutul secolului al XX-lea în Basarabia țaristă prin intermediul regulamentelor adoptate în Imperiul țarist în acest timp.

În calitate de surse la tema dată am folosit Statutul gimnaziilor și progimnaziilor Ministerului învățământului public din Imperiul Rus(1864) [1], Regulamentul despre gimnaziile și progimnaziile feminine din anul 1870 [2], Statutul gimnaziilor din 1871 [3] și Statutul gimnaziilor și progimnaziilor din anul 1901 [4].

Regulamentul din anul 1864 fixează principiile funcționării liceelor, taxa de școlarizare fiind foarte costisitoare, accesul la studii îl aveau doar copiii dvorenilor, clericilor și militarilor. În același timp, se adoptă legi privind învățământul primar laic, prevăzându-se transformarea școlilor ținutale în școli urbane. Toate studiile pe teritoriul Imperiului Rus se efectuau în limba rusă, iar obiectele de studii în școlile primare rurale erau: religia (catehismul și istoria sfântă), citirea pe baza cărților laice și bisericești, scrierea, primele patru operații aritmetice și cântul bisericesc. În aceste condiții se dezvolta și sistemul de învățământ din Basarabia.

Anul 1871 este anul în care Basarabia devine gubernie în cadrul Imperiului Rus. Conform ucazului emis de către țar, era stipulat că *„în Imperiul Rus nu se studiază limbile locale și se suspendă studierea limbii române în școlile din Basarabia”*. În același an, la 11 ianuarie, Consiliul de Stat a luat decizia ca în orașul Chișinău să fie deschisă o instituție de învățământ laic. Astfel, învățământul feminin se afla încă într-o etapă incipientă, situația fiind acutizată de politica de rusificare, care capătă tot mai mult teren.

Regulamentul gimnaziilor din 1871 stipula că elevilor ar trebui să le fie oferite informații precise, să li se dezvolte nu un mod de gândire rațional și să fie evitate raționamentele superficiale. Aceste idei au fost ghidate de ministrul Educației Publice, contele Tolstoi, care a reușit să-l convingă pe țarul Alexandru al II-lea de corectitudinea lor. Proiectul Cartei gimnaziului, întocmit sub conducerea ministrului a întâmpinat însă o atitudine dușmănoasă din partea înaltei birocrații ruse. Drept consecință, Consiliul de Stat a respins Proiectul cu 29 de voturi împotrivă și 19 pentru, dar, în pofida acestui rezultat, pe 20 iulie 1871 țarul a aprobat opinia minoritară.

În Basarabia țaristă au fost întreprinse și unele măsuri din partea autorităților imperiale pentru a crește nivelul de educație. Cu toate acestea, evoluția acestor progrese și impactul lor a fost destul de limitat. Chiar dacă reforma școlii din anul 1864 în Basarabia avea ca obiectiv modernizarea sistemului de învățământ rusesc, ea nu impunea obligativitatea studiilor sau responsabilitatea statului pentru înființarea școlilor în toate localitățile din Basarabia. Până la sfârșitul domniei lui Alexandru al II-lea, această reformă nu a dus la schimbări semnificative și calitative în învățământul secundar laic din Basarabia.

Conform Regulamentului din 1901, pentru gimnazii se păstrau aceleași principii conservatoare, bazate pe studiul *Bibliei*, limbii grecești și latine, fizicii, matematicii, desenului, limbilor franceză sau germană, istoriei și logicii. Analiza materialului factologic atestă mărirea numărului instituțiilor de învățământ feminin, dar creșterea a fost însoțită de consecințele negative ale politicii țariste de uniformizare și rusificare a sistemului de învățământ în periferiile naționale. Politica țarismului a avut un impact semnificativ asupra sistemului de învățământ din Basarabia. Aceasta a dus la excluderea limbii române din toate aspectele oficiale și funcționale ale educației, precum și la ignorarea tradițiilor culturale românești în procesul de instruire. deși au fost întreprinse acțiuni pentru creșterea gradului de educație pentru femei, accesul lor la educație a rămas limitat în comparație cu bărbații. Numărul femeilor cu diplome de studii era încă redus, iar școlile pentru fete erau subfinanțate și subdezvoltate în comparație cu cele pentru băieți.

În concluzie, putem afirma că baza legislativă a învățământului feminin în a doua jumătate a sec. al XIX-lea - începutul sec. al XX-lea în Basarabia a fost influențată de politicile guvernului imperial, de contextul social și cultural al vremii, dar nu s-a ținut cont de specificul local. În ciuda unor progrese destul de timide înregistrate în dezvoltarea rețelei de școli pentru fete, accesul la educație și calitatea acesteia au rămas sub nivelul mediu general din cauza politicii de uniformizare și a lipsei de investiții adecvate din partea statului.

Referințe:

1. Устав гимназий и прогимназий ведомства Министерства народного просвещения. СПб., 1864.
2. Высочайше утвержденное Положение о женских гимназиях и прогимназиях Министерства Народного Просвещения. 24 мая/5 июня 1870. В: Полное собрание законов Российской Империи. Собрание Второе. Том XLV. Отделение 1. 1870 г. СПб., Тип. II Отделения Собственной Его Императорского Величества Канцелярии, 1874.
3. Устав гимназий и прогимназий ведомства Министерства народного просвещения. СПб., 1871.
4. Устав гимназий и прогимназий ведомства Министерства народного просвещения. СПб., 1901.

Recomandat
***Ion EREMIA**, dr. hab., prof. univ.*